

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **Ing. M. B.**, bývajúcej v B., proti žalovaným **1/ W., spol. s r.o.**, so sídlom v B., a **2/ Ing. J. B.**, bývajúcemu v B., **o neplatnosť právnych úkonov**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 13 C 78/2005, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 13. novembra 2007 sp. zn. 5 Co 420/06 rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 13. novembra 2007 sp. zn. 5 Co 420/06 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobou podanou dňa 1. apríla 2005 na Okresnom súde Bratislava II sa žalobkyňa domáhala určenia neplatnosti „dohody o pristúpení k záväzku uzavretej 2.8.2004 medzi žalovanými 1/ a 2/“, a tiež určenia neplatnosti „vyhlásenia žalovaného 2/ o súhlase s vykonateľnosťou notárskej zápisnice sp. zn. N 294/2004, Nz 62066/2004, spísanej 2.8.2004 notárom JUDr. I. L., PhD.“. V žalobe uviedla, že žalovaný 2/ ako jej manžel uskutočnil vyššie uvedené právne úkony bez jej súhlasu, hoci nešlo o bežné veci týkajúce sa spoločných vecí, preto v zmysle § 145 ods. 1 Obč. zákonníka sú tieto úkony neplatné a tejto neplatnosti sa dovoľáva.

Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 8. júna 2006 č. k. 13 C 78/05-111 žalobe vyhovel, t.j. určil neplatnosť označenej dohody a vyhlásenia, a zároveň rozhodol o povinnosti žalovaných zaplatiť žalobkyni náhradu trov konania 128 458,50 Sk (4 264,04 EUR) do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Poukazujúc na výsledky vykonaného dokazovania vyslovil záver, že uvedené právne úkony, na základe ktorých by mohol byť postihnutý majetok v bezpodielovom spoluvlastníctve žalobkyne a žalovaného 2/, presahovali rámec bežných

vecí, preto k nim bol potrebný súhlas žalobkyne a absencia tohto súhlasu je dôvodom ich relatívnej neplatnosti podľa § 145 ods. 1 v spojení s § 40a Obč. zákonníka.

Krajský súd v Bratislave ako odvolací súd na odvolanie žalovanej 1/ rozsudkom z 13. novembra 2007 sp. zn. 5 Co 420/06 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol. Súčasne rozhodol, že žalobkyňa je povinná zaplatiť žalovanej 1/ náhradu trov konania 17 137,-- Sk (568,84 EUR) do rúk jej právnej zástupkyne JUDr. L. K. do troch dní a že žalovanému 2/ sa náhrada trov konania nepriznáva. Na rozdiel od súdu prvého stupňa bol toho názoru, že pristúpením žalovaného 2/ k peňažnému záväzku, ktorý mala voči žalovanej 1/ obchodná spoločnosť I., s.r.o., a vyhlásením žalovaného 2/ o súhlase s vykonateľnosťou notárskej zápisnice (teda s tým, aby sa táto stala titulom pre exekúciu) nevznikol spoločný záväzok manželov, ale iba záväzok žalovaného 2/, pretože nešlo o vybavovanie záležitostí týkajúcich sa spoločných vecí v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov. Predmetné právne úkony sa primárne netýkajú spoločných vecí tak, ako to predpokladá § 145 ods. 1 Obč. zákonníka, preto k nim nebol potrebný súhlas žalobkyne. Odvolací súd v odôvodnení rozsudku ďalej uviedol, že ak by sa mala prijať argumentácia žalobkyne, t. j., ak by sa pod sankciou relatívnej neplatnosti mal vyžadovať súhlas manžela ku každému právnomu úkonu urobeného druhým manželom, s ktorým by bola spojená možnosť uplatnenia § 147 ods. 1 Obč. zákonníka (t.j. možnosť uspokojiť v exekúcii pohľadávku veriteľa len jedného z manželov, ktorá vznikla za trvania manželstva, i z majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva manželov), nemohol by jeden z manželov bez súhlasu druhého urobiť žiaden taký úkon. Takýto výklad by bol nesprávny, pretože by bol v rozpore s citovanými ustanoveniami a mal by za následok právnu neistotu účastníkov záväzkoprávnych vzťahov.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podala dovolanie žalobkyňa. Žiadala, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnila nesprávnym právnym posúdením vecí. Vyčítala odvolaciemu súdu, že vo svojich právnych úvahách nezohľadnil, že súhlas manžela k úkonu druhého manžela nie v bežnej veci v zmysle § 145 ods. 1 Obč. zákonníka poskytuje manželovi ochranu pred dôsledkami vyplývajúcimi z § 147 ods. 1 Obč. zákonníka, že poskytol vyššiu právnu ochranu účastníkovi právneho vzťahu, v prospech ktorého sa druhý z manželov zaviazal splniť dlh pristúpením k záväzku iného dlžníka, než akú by mal tento účastník v prípade, ak by jeden z manželov v prospech neho scudzil vec patriacu do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, a že do pojmu „spoločné veci“ nezahrnul aj pohľadávku. Namietala tiež, že odvolací súd sa

nezaoberal otázkou platnosti napadnutých právnych úkonov pre rozpor s dobrými mravmi, ktorý videla v tom, že exekučným vymáhaním pohľadávky, vzniklej v dôsledku pristúpenia k dlhu žalovaným 2/, by bez svojho zavinenia mohla prísť o celý majetok v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov.

Žalovaná 1/ vo vyjadrení k dovolaniu navrhla tento mimoriadny opravný prostriedok ako neopodstatnený zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) rozsudkom z 29. septembra 2009 sp. zn. 4 Cdo 123/2008 dovolanie žalobkyne zamietol a zároveň rozhodol, že žalovaným sa nepriznáva náhrada trov dovolacieho konania. Zamietnutie dovolania odôvodnil jeho neopodstatnenosťou, teda neexistenciou namietaného dovolacieho dôvodu. Poukazujúc na skutkový stav zistený v základnom konaní považoval za správny právny záver odvolacieho súdu, že pristúpením žalovaného 2/ k peňažnému záväzku iného dlžníka nevznikol spoločný záväzok manželov, pretože nešlo o vybavovanie záležitosti týkajúcej sa spoločných vecí, a z tohto dôvodu k takémuto právnomu úkonu nebol ani potrebný súhlas žalobkyne. V odôvodnení rozsudku tiež uviedol, že len samotná možnosť exekučného postihu celého majetku v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov na vymoženie pohľadávky len jedného z manželov nezakladá rozpor právneho úkonu (z ktorého by mala takáto pohľadávka vzniknúť) s dobrými mravmi, pretože ide o zákonom výslovne predpokladanú možnosť konštituovanú v § 147 ods. 1 Obč. zákonníka. Nepriaznivé dopady vyplývajúce z tohto ustanovenia pre toho manžela, voči ktorému veriteľ nemá pohľadávku, sú dôsledkom existencie bezpodielového spoluvlastníctva, s ktorým je spätá nutnosť vzájomného zdieľania majetkového osudu manželov do doby, pokiaľ ich bezpodielové spoluvlastníctvo trvá. Vzhľadom na konštrukciu, vznik a rozsah bezpodielového spoluvlastníctva manželov možno eliminovanie týchto nepriaznivých dopadov riešiť len zmenou rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva alebo jeho zánikom.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) nálezom z 8. decembra 2010 sp. zn. I. ÚS 26/2010 okrem iného rozhodol, že rozsudok najvyššieho súdu z 29. septembra 2009 sp. zn. 4 Cdo 123/2008 sa zrušuje a vec sa vracia najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Zrušenie označeného rozsudku najvyššieho súdu odôvodnil tým, že najvyšší súd prílišným formalizmom a neprípustne zužujúcou interpretáciou právnej normy bez zohľadnenia všetkých okolností prípadu dospel k záverom, ktoré sú extrémne

nespravodlivé, a teda zasahujúce do základných práv žalobkyne na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie. Vyslovil názor, že ak dôsledkom právneho úkonu (dohody o pristúpení k záväzku, uzavretej len jedným z manželov) je stav, keď sa veriteľ v zmysle § 147 ods. 1 Obč. zákonníka môže domáhať v exekučnom konaní uspokojenia svojej pohľadávky voči jednému z manželov aj z majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“), potom účinky tohto právneho úkonu sa môžu prejavovať vo sfére spoločných vecí tak, ako to má na mysli § 145 ods. 1 Obč. zákonníka. Pre aplikáciu tohto ustanovenia nie je nevyhnutné, aby išlo o priamy či bezprostredný vzťah právneho úkonu k spoločným veciam, ale je postačujúce, ak ide o vzťah sekundárny (nepriamy) či vzťah účinkov alebo možných dôsledkov tohto právneho úkonu vo sfére spoločných vecí. So záverom najvyššieho súdu, že dohoda o pristúpení k záväzku sa netýka spoločných vecí a preto je vyňatá z aplikácie § 145 ods. 1 Obč. zákonníka by sa dalo súhlasiť, ak by manžel, ktorý ju uzavrel, mimo masy BSM vlastnil majetok relevantnej hodnoty, ktorý by mohol byť predmetom exekučného konania jeho veriteľa. Keďže v predmetnej veci obsah spisu tomu nenasvedčuje, právny úkon sa týka vybavovania spoločných vecí a mala byť skúmaná jeho relatívna neplatnosť podľa uvedeného ustanovenia.

Ústavný súd ďalej v odôvodnení svojho nálezu uviedol, že ak už najvyšší súd odmietol odklon od doterajšej judikatúry (na čo mal in concreto relevantný a obhájitelný dôvod), mal posúdiť predmetný právny úkon (dohodu o pristúpení k záväzku) cez prizmu dobrých mravov, pretože môže ísť o úkon priečiaci sa dobrým mravom, a teda neplatný v zmysle § 39 Obč. zákonníka. Za odporujúce sa dobrým mravom sa totiž javí, ak spoločník (fyzická osoba) spoločnosti s ručením obmedzeným bez súhlasu svojho manžela (manželky) dohodou s veriteľom pristúpi k záväzku spoločnosti, a teda sa stane spoločným a nerozdielnym dlžníkom popri spoločnosti, pričom predpokladaným cieľom tohto konania je vytvoriť možnosť exekučného uspokojenia predmetnej pohľadávky z vecí patriacich do BSM, keďže ani spoločnosť a ani pristupujúci dlžník nie sú reálne schopní záväzok splniť a nemajú ani vo výlučnom vlastníctve relevantný majetok postihnuteľný exekúciou.

Najvyšší súd po opätovnom prejednaní veci bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je dôvodné.

Rešpektujúc právny názor ústavného súdu, ktorým bol najvyšší súd viazaný (§ 56 ods. 6 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní

pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov), právne posúdenie veci odvolacím súdom (s ktorým sa najvyšší súd pôvodne stotožnil) vychádzajúce so záveru, že dohoda o pristúpení k záväzku, uzavretá jedným z manželov, nie je právnym úkonom týkajúcim sa spoločných vecí a preto aplikácia § 145 ods. 1 obč. zákonníka neprichádza do úvahy, nebolo správne. Keďže použitie uvedeného ustanovenia v prejednávanej veci bolo závislé od toho, či žalovaný 2/ ako manžel žalobkyne vlastnil v čase uzavretie dohody o pristúpení k záväzku mimo masy BSM majetok relevantnej hodnoty, ktorý by mohol byť predmetom exekučného uspokojenia jeho veriteľa, predpokladom správneho právneho posúdenia veci bolo objasnenie tejto skutkovej okolnosti. Odvolací súd v dôsledku iného právneho názoru sa však nezaoberal skutkovými zisteniami súdu prvého stupňa v tomto smere, nepovažoval ich za relevantné, nehodnotil ich správnosť, resp. úplnosť, a prípadné nedostatky v týchto zisteniach (ak by k takému záveru dospel) neodstránil zopakovaním alebo doplnením dokazovania. Najvyšší súd preto ako dovolací súd podľa § 243b ods. 2 O.s.p. pre nesprávne právne posúdenie veci a v dôsledku neho nedostatočné zistenie skutkového stavu rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Vzhľadom na právny názor ústavného súdu o nevyhnutnosti posúdiť označený právny úkon aj cez prizmu dobrých mravov, pretože sa javí, že môže ísť o právny úkon priečiaci sa dobrým mravom a teda neplatný v zmysle § 39 Obč. zákonníka, bude potrebné, aby sa odvolací súd najprv zaoberal touto možnosťou. Neplatnosť právneho úkonu pre rozpor s dobrými mravmi je absolútnou neplatnosťou. Z povahy absolútnej neplatnosti právneho úkonu je zřejmé, že vylučuje zároveň jeho relatívnu neplatnosť. Keďže aj posúdenie platnosti právneho úkonu z hľadiska dobrých mravov v predmetnej veci závisí v zmysle záverov ústavného súdu od objasnenia skutkových okolností, a to či hlavný dlžník (spoločnosť I. s.r.o., v ktorej bol žalovaný 2/ jedným z dvoch spoločníkov a konateľom) a pristupujúci dlžník (žalovaný 2/) mali vo svojom výlučnom vlastníctve relevantný majetok postihnuteľný exekúciou a boli reálne schopní splniť záväzok (v sume 1 115 735,40 Sk s prísl.), resp. či cieľom konania žalovaných (ktorého prejavom bolo uzavretie dohody o pristúpení k záväzku) bolo vytvorenie možnosti exekučného uspokojenia pohľadávky z vecí patriacich do BSM, bude potrebné doplniť dokazovanie na ich riadne zistenie. V súvislosti s hlavným dlžníkom vyvoláva totiž pochybnosti prednes samotného žalovaného 2/ na odvolacom pojednávaní, na ktorom uviedol, že v čase uzavretia dohody o pristúpení k záväzku mali vo firme I. na sklade zásoby v hodnote 22 mil. Sk a že bol presvedčený, že to bude na úhradu spornej pohľadávky stačiť. Len ak nebudú splnené podmienky pre záver o absolútnej neplatnosti

právneho úkonu pre rozpor s dobrými mravmi, pristúpi odvolací súd k posúdeniu jeho platnosti z hľadiska ustanovenia § 145 ods. 1 Obč. zákonníka.

V novom rozhodnutí rozhodne súd, ktorému sa vec vracia, znova aj o trovách pôvodného konania ako i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 posledná veta O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 10. augusta 2011

JUDr. Rudolf Č i r ě, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová